

Martinus

www.martinus.hu

a Szombathelyi Egyházmegye havilapja

XI. ÉVFOLYAM 4. SZÁM • 2018. ÁPRILIS • ÁRA: 200 FT

„Kedves barátaim,
a világnak szentekre van szüksége,
és mi valamennyien szentségre
kaptunk meghívást.
Ne féljete!”

(Ferenc pápa)

Megdicőítetd Egyházadban

Brenner János boldoggá avatására
készülünk
2. oldal

„Szentek legyetek, miként én szent vagyok”

Interjú Seregély István érsek úrral
4-5. oldal

Meghívás a kapun belüli belépésre

Püspök atya könyvének ajánlója
11. oldal

Megdicsőíted Egyházadban

Május 1-jén elérkezik az évtizedek óta várt pillanat: a boldogok sorában tisztelhetjük Brenner János vértanú áldozópapunkat. Áprilisi lapszámunkkal a boldoggá avatásra készülünk.

A mikor a vértanúság 60. évfordulójára meghirdetett Brenner János Emlékévet megkezdtük, a vértanú nevét viselő szombathelyi kollégium lelkésze voltam. Korábbi, hároméves szentgotthárdi káplánságom alapvetően meghatározta Brenner János iránti tiszteletemet, így állandóan ott motoszkált a fejemben, hogyan lehetne közelebb hozni a mintegy kétszáz középiskolás fiatalhoz és a kollégiumi munkatársakhoz vértanú papunkat. Istennek hála, hogy Brenner József nagyprépost úr jó egészségnak örvend, és azonnal igent mondott meghívásunkra, hogy beszéljen a fiataloknak testvéréről. Néhány kép vetítésén kívül maga az előadás nem élt a ma oly népszerű interaktív, vizuális eszközökkel, de úgy éreztem, nem is volt erre szükség. Az a személyesség, hogy maga Brenner János öccse szól itt bátyjáról, mindennél többet ért. Nagyprépost úr előadása után így összegeztem magamban az alkalmat: ha csak annyi ragadt meg a fiatalokban, hogy Brenner János testvérét halották, már az is elég. Évtizedek múlva, ha ezek a fiatalok szülőként megmutatják gyermekeiknek a kollégiumot, és előkerül Brenner János neve, talán büszkén mondják majd: képzeld, nekünk még tartott az öccse előadást. Ezen gondolkodva valahogy eszembe se jutott, hogy akkor talán már nem is csak Brenner Jánosról, hanem Boldog Brenner Jánosról fogunk beszélni.

Szentgotthárdi káplánságom alatt megszoktam, hogy minden szentmise végén elimádkoztuk a boldoggá avatási imádságot. Májustól októberig a hónap 13. napján szentmise a Jó Pásztor-kápolnánál, 15-én a férfi rózsafüzér társulat imaalkalma. A vértanúság évfordulóján felkerestük a szombathelyi szalézi templomot, éjszakai zárandoklatot tartottunk, piros gyertyát gyújtottunk. És időről időre azt válaszoltuk a kérdésre – „Mikor lesz már a boldoggá avatás?” –, hogy „nem tudjuk”. Már-már megszoktuk, hogy csak imádkozunk és várunk, imádkozunk és várunk, majd egyszer eljön a boldoggá avatás napja.

Évek teltek el, hogy befejeződött szentgotthárdi szolgálatom, amikor azon a november 9-i napon az ebédet követően Császár István atyával a püspökségi irodáinkba vissza-

térve, a titkárnők a következő hírral fogadtak: „a Szentatya elrendelte a boldoggá avatást”. Bár tudtuk, hogy erre előbb-utóbb sor kerül, de azért nem gondoltuk, hogy ilyen hirtelen. Órák, napok kellettek, hogy örülni tudjak. A hosszú várakozás után nem lehetett egyik percről a másikra ezt felfogni.

Most már a boldoggá avatás lázában égünk. Május 1-jén olyan esemény történik Szombathelyen, ami még sohasem volt, és valószínűleg hosszú ideig nem is lesz. A Székesegyház közelében felállított oltárnál mutatja be Angelo Amato bíboros, a Szentté avatási Ügyek Kongregációja prefektusa az ünnepi szentmisét, melyen felolvassák Ferenc pápa határozatát Brenner János boldoggá avatásáról, leleplezik a vértanú képét, Brenner József atya pedig testvére ereklyéit hozza az oltárhoz. A szentbeszédet Erdő Péter bíboros, prímás, esztergom-budapesti érsek mondja. Az ünnepre Pem László atya két kórusművet is írt. A szentmisére 9 órától lelki ráhangolódással készülünk, délután tanúságtételek, színdarab részletek hangoznak el Brenner János életéről. 19 órakor a szentgotthárd-zsidai Jó Pásztor-kápolnánál vesperás imádkozásával adunk hálát a boldoggá avatás kegyelmeiért.

Évek, évtizedek múlva, ha majd a fiatalabb generáció megáll Brenner János képe, szobra előtt, és megkérdezi, ki volt ő, elmondhatjuk: mi még imádkoztunk a boldoggá avatásáért, és meg is érhattük azt. Istennek legyen hála!

Ipacs Bence

Martinus
www.martinus.hu
a Szombathelyi Egyházmegye havi lapja

Főszerkesztő: Ipacs Bence • **Szerkesztők:** Déri Péter, H. Pezenhófer Brigitta, Kovács József, Molnár Péter, Salamon Viktória, Teklits Tamás • **Nyomdai kivitelezés:** Nyomdai ötletek Kft. (7100 Szekszárd, Ybl M. u. 3.) • **Felelős vezető:** Jankovics Zoltán • **Kiadó:** Martinus Könyv- és Folyóirat Kiadó (9700 Szombathely, Berzsényi Dániel tér 3.) • **Telefon:** 94/513-191 • **E-mail:** info@martinuskiado.hu • **Internet:** www.martinuskiado.hu • **Felelős kiadó:** Teklits Tamás igazgató • **ISSN 2060-145X** • Az újságban található cikkek a forrás megjelölésével szabadon felhasználhatók.

Családunk kapcsolata Brenner Jánossal

Tizennyolc éves koromban kezdtem el komolyabban keresni egy történelmi témát, korszakot, amivel behatóbban foglalkozhatok. Akkorra már eldöntöttem, hogy történelem-hittanár szakra szeretnék menni a Pázmány Péter Katolikus Egyetemre. Pályaválasztás előtt meséltem erről plébánosomnak, Gyürki László atyának és Császár István káplán atyának. Ők mondták, hogy nemsokára jön bérálni egy különleges atya, akivel megismertetnek, így nyílt lehetőségem találkozni Brenner József általános helynök atyával, aki mesélt testvére, Brenner János személyéről, vértanúságáról, ami nagyon megérintett. István atyával felkerestünk olyan személyeket, akik ismerték János atyát, meséltek róla. Ez meghatározta érdeklődésemet, így az egyetem alatt elkezdtem kutatni életútját, egyre inkább megismertem példamutató életét és gazdag lelkiességét. Fiatalként megragadott, hogy János atya ifjú papként mennyire jó kapcsolatba került a fiatalokkal, és milyen vidám lelkipásztor volt. Példaként tekintettem a mosolygós, eltökélt, semmitől nem félő papra. Miután egy ifjúsági vezetőképzőn megismerkedtünk, majd elköteleződöttünk egymás mellett feleségemmel, Zsuzsival, fontossá vált számomra, hogy őt is megismertessem ennek a tiszteletreméltó példaképnek az életútjával. Nem egy távoli, elérhetetlen személyként tekintettem rá, hanem hűsvér emberként, akitől tanulni lehet, akiről példát lehet venni.

A gyermekeinknek rendszeresen mesélünk este, és kis koruktól szoktam néha egy-egy történetet, eseményt elmesélni nekik Brenner János atya életéből. Fontosnak érzem, hogy megismerjék őt is, védőszentjüket is, és azokat a példás magyar történelmi személyeket, akik meghatározóak számunkra. Így hallgatva ezeket az esti történeteket, Virág mondta egyszer, hogy „*apa, mesélj nekem igaz történeteket*”. Ez komolyan elgondolkodtatott, hogy mekkora feladatunk

és felelősségünk van, és mennyire fontos a gyerekeknek, hogy megismerjék kereszténységünket és magyarságunkat.

János atya újmisési jelmondata – „*Az Istent szeretőknek minden a javukra válik*” (Róm 8,28) – egyik kedvenc szentírási mondatunk. Igyekszünk a mindennapokban e gondolat fényében élni, bármi is történik velünk, az a Jóisten akarata, benne van abban a nagy tervben, ahogy megteremtett, megálmodott bennünket. Azt mondhatjuk, hogy a Jóisten biztos, hogy mindent a javunkra fog fordítani. Ezáltal egyre erősebb bennünk a gondoskodó Mennyei Atya képe, aki gyermekei javát akarja, még akkor is, ha megpróbáltatást, nehézséget ad. Így fogalmazta meg ezt Kentenich atya, a Schönstatt Mozgalom alapítója: „*Mindent a Gondviselő szerető keze irányít. Az öröm a Mennyei Atya üdvözlése, hálás gyermekként köszönünk neki vissza. Ha keresztet vagy szenvedést küld, úgy fogjuk fel, hogy állítja számunkra a váltót. Most is jót akar nekünk, mert ezzel jelezni akarja: Állj, irányt kell változtatnod, ezen a vágányon a veszedbe rohansz!*” E mondat különleges megtapasztalása életünkben az, hogy a Jóisten második gyermekünként ránk bízta Viktort, aki egy halmozottan sérült gyermek. Ő életünk legnagyobb váltóállítása, a Jóisten nagy ajándéka számunkra. Egy olyan gyermek, aki bár nem beszél, és nehezen mozog, mégis a Jóisten dicsőségét hirdeti létével. Sok olyan dolgot tanultunk általa, ami megváltoztatta gondolkodásunkat, ami által közelebb kerültünk a Jóistennez, és egy picit talán jobbak lettünk. Segít a mindennapokban, hogy felismerjük, mik az életben az igazán fontos dolgok, és hogy néha a Jóisten szemével tudjunk tekinteni életünkre.

A szentek nem egy távoli, letűnt időszak személyei, hanem olyanok, mint mi, csak életük egy döntő pillanatában egészen Krisztus mellett köteleződtek el, és sok nehézség, megpróbáltatás mellett is kitartottak. Amikor megtudtuk, hogy János atyát boldoggá avatják, nagy öröm töltött el bennünket. A gyerekekkel az esti ima keretében adtunk hálát János atya eltökélt, félelemmentes, bátor életéért, fiatal, mosolygós tekintetéért. Hiszen az ő mosolya jelen van a mindennapjainkban. Ahogy a képről ránk tekint és ránk mosolyog, tapasztaljuk, hogy velünk él. Erőt ad, hogy ne csüggedjünk, ne a nehézségeink hatalmasodjanak el rajtunk, hanem belőle erőt merítve kövessük Jézust.

Mivel a boldoggá avatás történész szakértőjeként részt vehettem az eljárásban, különösen is nagy izgalommal és örömmel készülünk erre az ünnepre. Az egész család közösen zárandokol el Szombathelyre, és kérjük új égi pártfogónk közbenjárását, aki persze eddig is jelen volt az életünkben, de most hivatalosan is a boldogok között fogjuk tisztelni őt.

Soós Viktor és Zsuzsanna

„Szentek legyetek, miként én szent vagyok” Beszélgetés Seregély István érsek úrral

Seregély István az Egri Főegyházmegye nyugalmazott főpásztora. Érsek úr Szombathelyen született 1931. március 13-án. Teológiai tanulmányait Szombathelyen kezdte, majd a szombathelyi szeminárium bezárása után Budapesten, a Központi Szemináriumban folytatta és fejezte be. 1955. június 19-én szentelte pappá Kovács Sándor szombathelyi megyéspüspök. Káplán éveit Gyöngyösfalun, Nyőgéren, Bagodvitenyéden, Zalaegerszegen, majd 1963–1974-ig Szombathelyen, a Székesegyházban töltötte. 1960-ban készítette el doktori disszertációját. Tizenkilenc évnyi kápláni szolgálat után, 1974-ben Fábián Árpád szombathelyi megyéspüspök nevezte ki plébánosnak Kőszegszerdahelyre.

1980-ban itt ünnepelte ezüstmiséjét. Plébánosi szolgálata (1974–1981) idején a plébániához tartozó mind a négy templomot (kőszegszerdahelyi Mindenszentek-templom, velemi Szent Vid-templom, cáki Szent Péter és Pál templom és a kőszegdoroslói Szent Márton-templom) felújították. Irányításával a négy kőszeghegyaljai falu lakói olyan időszakban újították fel a templomokat, amikor a hivatalos körök azokat feleslegesnek tartották. 1981–1987-ig Kőszegen volt plébános, ahol kilenc templom renoválását szervezte, irányította. II. János Pál pápa 1987. június 5-én nevezte ki egri érsekké, és július 25-én szentelték püspökké az egri főszékesegyházban.

Mikor fogalmazódott meg Önben a papi hivatás gondolata? Mennyire hozta meg nehezen a döntést a papi pálya mellett?

Sokszor mondjuk, hogy a hivatások története megfejthetetlen. Az én életemben is így van, de azt hiszem, hogy elemista koromtól fogva folyamatosan bontakozott ki. Mindig aggodalomra adott okot a kétéves koromtól ma is létező asztmám. Abban az időben elég sok jelentkező volt a szemináriumba, engem pedig figyelmeztettek, hogy csak ép embert vesznek föl. A Miskolci Királyi Katolikus Gimnáziumban érettségiztem. A papi hivatás döntését az érettségi után egy évig a szocializmus építésében (fizikai és családtól távoli) végzett munka hozta meg 1949-ben. Mivel a sztálinista időben egy kispap bajt hozott volna a családra, Szombathelyre jelentkeztem. A döntés elég megfontoltnak és véglegesnek bizonyult. Ma nem győzők hálát adni érte a Jóistennek.

Hogyan zajlott az élet a szombathelyi szemináriumban?

A magyar szemináriumok mind jók voltak, sok jelentkezővel. Szombathelyen két évig voltam, ebből másodévben Brenner Jánossal. Életem meghatározó alapját jelentette ez

az időszak. A szeminárium a háború utáni idő korlátozott lehetőségei ellenére jó életkörülményeket tudott számunkra adni, gondolok itt a fűtéstől kezdve az ételmezésen, a tanuláson át a nevelődésig. Nekem csak jó emlékeim maradtak. Mindnyájan tudtuk, hogy nem sok jót hoz a jövő, de ez nem zavart bennünket. Mindenki hívő családból érkezett, mondanom sem kell, hogy nem ott tanultunk keresztet vetni. A tananyagot illetően életre szóló alapot adott a szeminárium, de lelkeségben szintén. János pedig egy volt közülünk. Föltűnést nem keltő, tanulmányi és lelkeségi kifogásra sem előjárói, sem a társak részéről nem emlékszem. Majd egyszer csak Rákosi Mátyás fölöszlatta a magyar szemináriumok felét. János Győrbe, én Pestre kerültem. Ott is jól éreztem magam, és kiváló tanároktól biztos szellemi alapot kaptunk. Ott doktoráltam. Jól megjegyeztem Takács professzor figyelmeztetését: „Magukat ez a nép nevelte föl, amíg papként dolgozni tudnak, innen el nem mehetnek.” Akik nyugatra jutottak, szerzetesi hivatással és előjárói utasítással mentek el főleg '56-ot követően.

2018. május elsején boldoggá avatják Brenner Jánost, akit Ön is ismert, és ahogy mesélte az imént, egy rövid ideig közösen jártak a szemináriumba is. Milyen embernek ismerte meg akkor? Volt-e olyan alkalom, mikor beszélgettek egymással? Milyen emlékeket őriz róla?

1955. június 19-én szentelt pappá Kovács Sándor püspök úr. Jánossal egymás mellett feküdtünk a Székesegyház padlóján a Mindenszentek-litánia alatt. Ezt követően útjaink elváltak. Ő is határsávban volt káplán, én is. Papi rekollektókon találkoztunk, de sajnos nem sokáig. 1957. december 15-re virradó éjjel megölték Jánost. A történetét jól ismerjük,

de beszélni nem lehetett róla. Azt is tudjuk, hogy akik ismerik a gyilkosokat, ma sem mernek beszélni róla, mert tartanak egymástól, a következményektől. Nem volt rendkívüli kapcsolatunk. Együtt, egy célért fáradoztunk, éltünk. Ez egyébként is normális az emberek között. Segítettünk egymásnak, ha kellett.

Két paptestvérével már papként elég szoros volt a kapcsolatunk. Ismételten együtt voltunk külföldi utakon. Szombathelyen évekig együtt szolgáltunk: József Újperintben, én a dómban 11 éven át. Innen mentem plébánosnak Kőszegszerdahelyre, majd a puhuló diktatúra idején Kőszegre. Mindenhol jól éreztem magam. Eszünkbe se jutott nyugaton maradni az utazások során. Nagyon örülök, hogy minden szolgálati helyemen szívesen látnak ma is. Többre emlékeznek, mint én. Változást egyébként a rendszerváltás hozott. 1990-től 2005-ig a püspöki kar elnökeként részletesen értesültem János boldoggá avatásának azonnal elindult ügyéről. Jószívú és okos emberek készítették elő. Engem is kikérdeztek, hogy milyen ember volt Brenner János. Nos, olyan, amilyennek egy jó kispapnak, majd papnak lennie kell. Ennyi elég az üdvösséghez. Isten korán érettnak találta őt erre. Őszinte leszek: kicsit irigyeltem. De íme, beérett az ünnep, amikor a szombathelyiek jól tudják, miszerint egy közülük biztosan a mennyországban van és jókonzuli szolgálatára számíthatnak. Én is számítok, mint eddig is, hiszen a vértanúsága óta tudjuk, hogy célba ért.

Brenner János mellett Szabó Ferencnek és Kovács Ferencnek is nehéz volt a sorsa. Ön őket is jól ismerte. Mi történt velük?

Kovács Ferit 1956-ban szentelték. Haláláig (1958) a szomszéd faluban volt káplán. Kitűnően dolgoztunk együtt. Története külön tárgyalható: az ÁVO-n úgy megverték, hogy egy éven belül meg is halt. Biztos, hogy együtt van Jánossal. Ügyét, mivel az ávosok bánásmódjáról nem lehet igazolható ismereteket szerezni, életszentségét, vértanúságát csak barátai ismerik. Szabó Ferenc SJ, mint szerzetes nem tanulhatott tovább, Rákosi híresen szabad országában. 1956 után jezsuita előljárói kirendelték nyugatra. Franciaországban szerzte magas teológiai tudását. Később szentelték pappá, majd a Vatikáni Rádió magyar szekcióját vezette. A rendszerváltás után részt vett itthon a jezsuita rend újjáélesztésében. Tudtommal Budapesten él. Mióta nyugdíjas vagyok, és Nyíregyházán, az idősek otthonában élek, már nem találkoztunk. Mindkettőnk fölött eljárt az idő.

Mit üzen a Szombathelyi Egyházmegye híveinek?

Kívánom, hogy örüljenek, mert egy kortársukat boldoggá avatják. Kérjék közbenjárását, hogy eleget tudjunk tenni az Úristen mindenkinek szóló és értékét nem vesztő parancsának: „Szentek legyetek, miként én szent vagyok.” (Lev 11, 44)

H. Pezenhófer Brigitta

„Abban az időben, amikor mi papnak készültünk, tudjuk, zord idők jártak. Még a jóakarató emberek is figyelmeztettek, hogy nincs jövője annak, amire mi vállalkozunk. A hatalom emberei az ötvenes évek elején a magyar egyházra erőszakolt megegyezésben tizennyolc évet adtak még az Egyháznak Magyarországon.

Ahogy visszaemlékszem, sokan voltunk a gyéren fűtött, egyszerűen élelmezett, a vesztes háború nyomorúságában élő ország papi szemináriumában, és mindenáron papok akartunk lenni. Ez kétségbe nem vonható és természetes dolog volt az akkori kispapok megnyilatkozásai alapján. Bár ez föl sem tűnt.

Nem kívántak tőlünk rendkívüli dolgokat, csak egy szigorú és egyértelmű szemináriumi fegyelmi és tanulmányi rendet. El tudták ültetni lelkünkben az életszentség vágyát. Nem értem el ugyan az életszentséget, de soha le nem mondtam róla életem során. Ez jellemezte Jánost is. Ezért, ha valamiben kérhetem már támogatását odaáról, ebben kérem. Kérem abban is, hogy kérjen kihallgatást a mi Urunk Jézusnál és a szombathelyi szemináriumban különösen tisztelt, szeplőtelen szívű Édesanyjánál, hogy küldjön ilyen elkötelezett, életüket odaadni kész, új papokat magyar népünknek, Európának, a világnak.”

Forrás: A Körmenyi Szent Erzsébet Plébánia Évkönyve (2005)

RÖVID HÍREK

Március elején avatták fel az észak-iraki Erbilben azt az iskolát, amely a magyar katolikus hívek adományából és az azt kiegészítő magyar állami támogatásból épült fel. A 2016-os országos gyűjtésen összesen nyolcvanötmillió forint gyűlt össze, amelyet a magyar kormány százhuszmillió forinttal egészített ki. A Szűz Máriáról elnevezett iskola több száz gyermeknek ad lehetőséget a tanulásra.

Minden évben márciusban – ezúttal 12-én – került sor a taizéi ökumenikus közösség perjele és a pápa hagyományos találkozására. Ez alkalommal az októberi színódus előkészítéséről, a fiatalok kíséréséről, az ökumenikus útról és a menekültek befogadásáról volt szó.

Balog Zoltán miniszter nemzeti ünnepünk, március 15-e alkalmából állami kitüntetések adott át. A Magyar Érdemrend tisztikeresztje polgári tagozat kitüntetését adott át dr. Varga István, a Veszprémi Érseki Hittudományi Főiskola és a Boldog Gizella Szeminárium rektora részére. Kiemelkedő színvonalú munkájáért Magyar Érdemrend lovagkeresztje polgári tagozat kitüntetésben részesült mások mellett Kovács Gergely okleveles posztulátor, a Magyarországi Mindszenty Alapítvány képviselője.

Március 17-18-án a győri Nagyboldogasszony-székesegyház Könnyező Szűzanya-oltáránál a győri hívekkel együtt ünnepelt többek között Varga László kaposvári megyéspüspök, Bőjte Csaba ferences szerzetes, Fazakas Z. Márton OPraem csornai apát, Pat Kelly ír nagykövet, valamint ír szeminaristák egy csoportja.

Katolikus gimnáziumként születik újjá az 1900-ban épült tatabányai bányakórház. Magyarország Kormánya 3,5 milliárd forintot biztosított a fejlesztés megvalósításához.

AZ OLDALT ÖSSZEÁLLÍTOTTA: KOVÁCS JÓZSEF

A HÍREK FORRÁSA: MAGYAR KURÍR

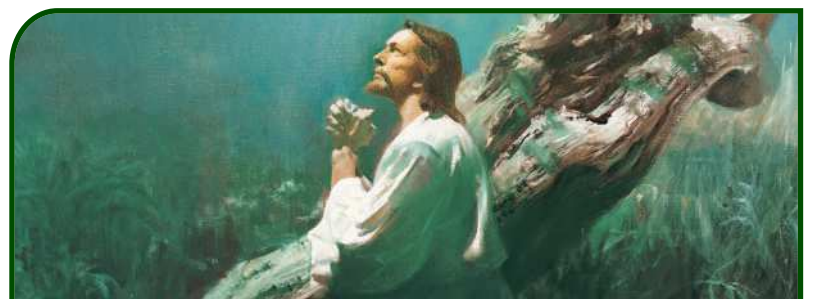
Gyönyörű dolog úgy imádkozni, mint Jézus!

A mikor a Miatyánkkal imádkozunk, akkor úgy imádkozunk, mint Jézus. Ez az az ima, amelyet Jézus mondott, és amelyet megtanított nekünk; amikor a tanítványok azt mondták neki: „Mester, taníts meg minket úgy imádkozni, ahogyan te imádkozol”... Jézus tehát így imádkozott. Gyönyörű dolog úgy imádkozni, mint Jézus! Az ő isteni tanítását követve merjünk Istenhez fordulni úgy, hogy „Atyának” szólítsuk, mert a víz és a Szentlélek által az ő gyermekeiként születünk újjá (vö. Ef 1,5). Voltaképpen senki sem hívhatja őt meghitten „Abbának” – Atyának –, ha nem Istentől született, ha nem kap indítást rá a Lélektől, miként azt Szent Pál tanítja (vö. Róm 8,15). Gondoljunk csak bele: senki sem hívhatja őt Atyának a Lélek indítása nélkül. Sokszor előfordul, hogy az emberek elhadarják a Miatyánkot, de azt sem tudják, mit mondanak. Pedig igenis, ő az Atya! Amikor kimondod, hogy „Atyánk”, vajon át is érzed, hogy ő az Atya, hogy ő a te Atyád, az emberiség Atyja, Jézus Krisztus Atyja? Van kapcsolatod ezzel az Atyával? Amikor a Miatyánkot imádkozzuk, az Atyához kapcsolódunk, aki szeret minket, és a Lélek az, aki létrehozza ezt a kapcsolatot, neki köszönhetően tölt el bennünket annak érzése, hogy Isten gyermekei vagyunk.

A Jézus által tanított imánál melyik ima vezethetne be minket jobban a vele való szentségi egyesülésbe? A misén kívül reggel és este, a zsolozsma reggeli és az esti dicséretében is elimádkozzuk a Miatyánkot, s ily módon az Istennel szembeni gyermeki magatartás és a felebarátainkkal szembeni testvéri magatartás hozzásegít ahhoz, hogy keresztény formát adjunk napjainknak.

Az Úr imájában – a Miatyánkban – a „mindennapi kenyeret” kérjük, melyben különleges utalást találhatunk az eucharisztikus kenyérré, amelyre szükségünk van ahhoz, hogy Isten gyermekeiként tudjunk élni. „Tartozásaink elengedéséért” is könyörgünk; és hogy méltók legyünk befogadni Isten bocsánatát, arra törekszünk, hogy megbocsássunk azoknak, akik ártottak nekünk. És ez nem könnyű. Megbocsátani azoknak az embereknek, akik ártottak nekünk, nem könnyű; kegyelem, amelyet kérnünk kell: „Uram, taníts meg megbocsátani, ahogyan te megbocsátottál nekem!” Ez kegyelem! A magunk erejéből nem megy: a Szentlélek kegyelméből tudunk megbocsátani. A Miatyánk ily módon, ahogyan kitarja szívünket Isten előtt, készséggé tesz minket a testvéri szeretetre is. Végezetül még azt kérjük Istentől, hogy „szabadíts meg a gonosztól”, amely eltávolít minket ötöle, és elszakít minket testvéreinktől. Jól értsük meg, hogy ezek a kérések nagyon alkalmasak arra, hogy felkészítsenek bennünket a szentáldozásra!

Ferenc pápa

A pápa péteri szolgálata és a pápai primátus

A római pápa tulajdonképpen négy hivatalt visel: egy egyetemes Egyház legfőbb pásztor, a püspökök testületének feje, Róma város püspöke és a Vatikánvárosi Állam uralkodója. Az első három hivatal csak formálisan különíthető el, mert tulajdonképpen szorosan összekapcsolódik Péter apostol utódának hivatalában, az ún. péteri szolgálóban. Ezek alapján a római Egyháznak elöl kell járnia a szeretetben, gondját kell viselnie a többi egyháznak, valamint örködni kell a hit egységén, és a hiten alapuló közösség alapjának kell lennie.

Maga az Úr Jézus tette Pétert az apostolok testületének fejévé és az egyetemes Egyház legfőbb pásztorává, ami tulajdonképpen a pápai primátus. Mivel Péter apostol Rómában gyakorolta hivatalát, az ottani közösség püspöke volt, és ott lett vértanú, azért lett Róma az Egyház központja, hiszen a mindenkor pápa Péter apostol utóda. Róma püspöke gyakorolja a pápai primátust: ő vezeti az apostolok utódainak testületét és látja el a legfőbb pásztor funkcióját.

A primátus gyakorlójaként a pápa tényleges lelkipásztori és kormányzati feladatokat lát el az egyetemes Egyház minden pásztor és hívője felett. A püspökök testületének fejeként biztosítja a püspökök közti egységet és az egyházi közösséget. Róma püspökeként az ottani helyi Egyház saját főpásztor, de az ezzel kapcsolatos teendőit általános helynökére bízta. A Vatikánvárosi Állam uralkodójaként pedig az Apostoli Szentszéknek otthont adó kicsiny független államot vezeti, de a mindennapi feladatait itt is helyettesekre bízta.

A péteri szolgálat, mint láttuk, három fő feladatkört foglal magába: az egység biztosítását, a tanítás hitelességének garantálását, valamint az evangélium terjesztését. Az Egyház egységének biztosítását a pápa egyrészt tanításával, másrészt kormányzati eszközökkel, harmadrészt pedig az ellenőrzés eszközei révén biztosítja.

A tanítás hitelességét a személyes karizma garantálja, amit az Úr Jézus adott Péternek és általa hivatali utódainak, amelynek értelmében a pápa sohasem tér el az igaz hittől. Az evangélium hirdetését, azaz a missziós szolgálatot a pápa hivatali apparátusa segítségével látja el.

A pápa hivatalánál fogva különleges hatalommal rendelkezik, amit a jog rendes és legfőbb hatalomnak nevez, mert a pápa semmilyen más egyházi vagy világi hatalomnak sincs alávetve, ami azt jelenti, hogy felette senki sem ítélkezhet és az ő döntései ellen senki sem fellebbezhet. Hatalma továbbá közvetlen jellegű, hiszen azt egyrészt közvetlenül az Egyház alapítójától, Krisztustól kapta, másrészt viszont közvetítés nélkül gyakorolhatja minden hívő felett. A pápa hatalma továbbá egyetemesnek tekinthető. Mindez azonban nem jelenti azt, hogy pápa hatalma korlátlan lenne, mert a korlátai benne foglaltatnak hivatala természetében, azaz nem mondhat ellent az isteni kinyilatkoztatásnak és csak a lelkek javára használhatja.

Déri Péter

A SZENTSÉGEK LITURGIÁJA

Mi az egyházi rend?

Az Egyházi Törvénykönyv szerint „az egyházi rend szentsége által isteni rendelés folytán a krisztushívők közül egyesek eltörölhetetlen jegyet kapnak, és ezzel szent szolgálatra rendelt személyekké válnak, vagyis olyanokká, akik arra vannak szentelve és rendelve, hogy fokozatuknak megfelelően Krisztusnak, a főnek személyében teljesítsék a tanítói, megszentselítői és kormányzói feladatot, és így pásztor módjára gondoskodjanak Isten népéről.” Sok mindent magában foglal ez a meghatározás. Kezdjük azzal, hogy mi is a „rend” kifejezés benne? Az ókori Rómában az „ordo” (rend) szó polgári testületeket, elsősorban a kormányzók testületét jelentette. Az Egyházban is testületeknek, rendeknek neveztek el csoportokat, így létezett a püspöki, papi, diakónusi mellett a katekumenek, szüzek, házastársak, özvegyek rendje. Innen származik tehát a kifejezés.

A meghatározás szerint ez a szentség isteni rendelésből létezik a keresztények (krisztushívők) között. Az Ószövetségben is volt már papság, az Újszövetségben pedig maga Jézus hagyja meg: „Ezt cselekedjétek az én emlékeztetremre.” Isteni akaratból vannak tehát az Egyház tagjai között papok. Ők szentelésükkor ún. „eltörölhetetlen jegyet” kapnak, vagyis az egyházi rend is olyan szentség, amelyben csak egyszer lehet részesülni, akárcsak a keresztségben és a bérnyúlásban.

Fokozatokról is szól a meghatározás: az egyházi rend bár egyetlen szentség, mégis három fokozatból áll, diakonátusból, áldozópapságból és püspökségből. Az egyes fokozatokhoz sajátos feladat, szolgálat társul, ez lehet tanítói (pl. prédikálás, hitoktatás), megszentselítői (pl. szentségek kiszolgáltatása) és kormányzói (pl. egyházmegye, plébánia vezetése). Mindhárom Krisztus nevében gyakorolják a szolgálattelvők, mintegy pásztorként gondoskodva Isten népéről.

Ipacs Bence

Anya-lánya hétvége Szombathelyen

▲ Március 2-4. között Anya-lánya hétvégét rendeztek a Martineumban. Szórakoztató, vidám és lelkesítő programok segítették a szülőket és gyermekeket közel kerülni egymáshoz.

▼ Március 3-án és 4-én komolyzenei koncertek hangoztak el Bucsuban, Dozmaton, Sében és Toronyban. Dr. Perger Gyula plébános atya meghívására lépett fel a budapesti Balázs Edgárd, aki 2014-ben végzett a Liszt Ferenc Zeneakadémia magánének szakán.

Iskolások nagyböjti lelki napja

▲ Március 10-én nagyböjti lelki napot tartottak a Brenner iskolában. Az alsó tagozatosok a gencai szentkútnál jártak keresztutat. A felsősök Kovács József atyával, a gimnazisták Tömő János börtönlelkésszel készültek húsvét ünnepére.

▼ Március 11-én cigányok-nem cigányok keresztjét áldotta meg dr. Székely János megyéspüspök. A kereszt fehér és fekete színe arra utal, hogy legyen bármilyen az ember bőrszíne, mindannyian Isten gyermekei és remekművei vagyunk.

Komolyzenei koncert négy faluban

Keresztmegáldás Csákánydoroszlóban

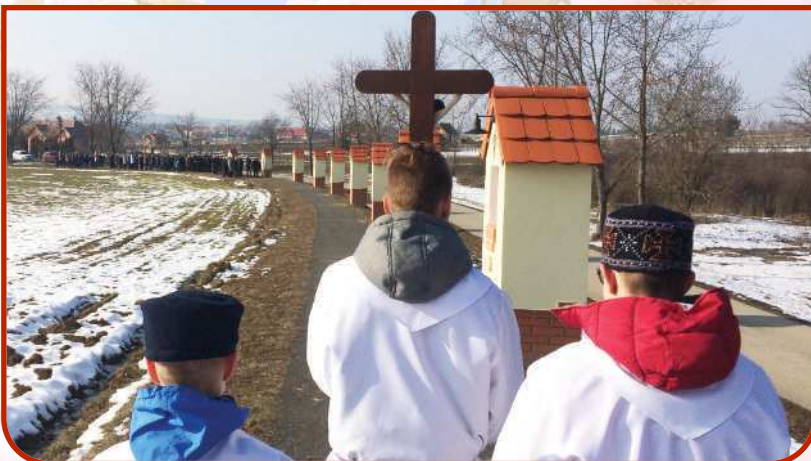

Fiatalok Lélektúrája Ausztriában

Március 3-án a Lélektúrák Ausztriába elnevezésű program keretében a Szombathelyi Egyházmegye fiataljai a népszerű osztrák kirándulóhelyre, a Hohe Wandra túráztak.

Közös plébániai keresztút Szentpéterfán

Március 4-én, nagybőjt 3. vasárnapján a szentpéterfai plébániához tartozó falvak hívei jártak keresztutat a Szent Péter és Pál apostolok plébániatemplomhoz vezető út mentén található, tavaly átadott stációknál.

Előadás a boldoggá avatás 15. évfordulóján

Március 13-án dr. Gyürki László atya tartott előadást a szegények orvosáról Kőrmenden. Beszélt a Batthyány család nagyjairól, majd a herceg- orvos házasságáról, családi életéről és türelmes keresztthordozásáról.

PROGRAMAJÁNLÓ

április 19. (csütörtök) 18.45 óra A szentségimádás iskolája (Szombathely, Székesegyház) • **április 22. (vasárnap) 20.00 óra** Püspöki szentmise az Esti8-ason (Szombathely, Zárda-templom) • **április 24. (kedd) 17.00 óra** „Könyvek Könyve” előadássorozat – Heiter Róbert Gottfried atya előadásai: Az Evangéliumok (Szentgotthárd, Városi Színház); **19.30 óra** Martinus Exclusive – Osztrosits Eszter, Osztrosits Éva és Kiss Márton hangversenye (Szombathely, Püspöki Palota Díszterme) • **április 28. (szombat) 24 óras** szentségimádás (Szombathely, Szent Erzsébet-templom) • **május 1. (kedd)** Brenner János atya boldoggá avatása (Szombathely) • **május 3. (csütörtök) 19.45 óra** A szentségimádás iskolája (Szombathely, Székesegyház) • **május 7. (hétfő) 9.30 óra** Rekollekcó (Szombathely, Martineum Felnőttképző Akadémia); **18.00 óra** Szimbólumaink, ünnepeink értelme és értéke – Párbeszédben a teológia és a pszichológia – A Katolikus Egyetemi Lelkészség nyitott előadása (Szombathely, ELTE Savaria Egyetemi Központ, „C” épület, nagy előadóterem)

Március 12-én folytatódott a „Párbeszédben a teológia és a pszichológia” c. előadássorozat. A „Szenvedés válaszok nélkül – Amikor nincsen miért, csak hogyan” c. előadás első felében a szenvedésből adódó negatív spirált és az abból való kilépés útját – pszichológiai szempontok szerint – ismerhette meg a hallgató.

Dr. Székely János megyéspüspök mutatott be szentmisét március 13-án, a fatimai ünnepen Szombathelyen, a Szent István király templomban. Ezen a napon emlékezett meg az Egyház arról is, hogy a bíborosi tesztet öt éve, 2013-ban választotta meg Ferenc pápát Szent Péter utódának.

Az alexandriai görög ortodox egyház

Alexandria (arabul: el-Iszkanderíjjah) ma Egyiptom második legnépesebb városa a Földközi-tenger partján, a Nílus deltatorolatában, Kairótól mintegy 200 km-re északra található.

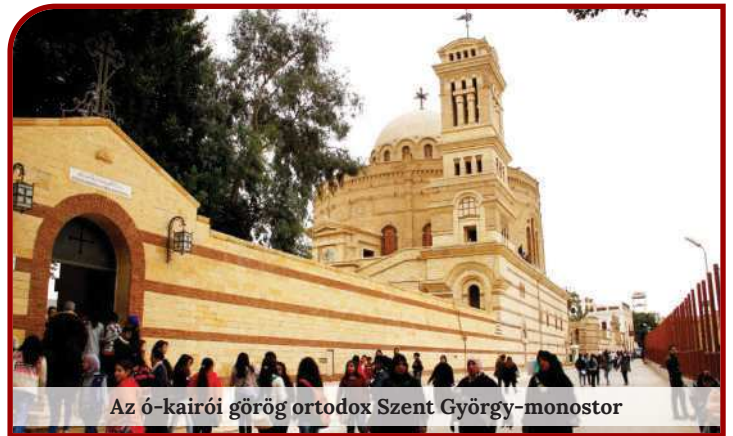
Eredetileg annak a több mint tíz városnak az egyike – majd közülük a legjelentősebb –, melyeket Nagy Sándor makedón uralkodó alapított, önmagáról nevezve el azokat (Sándor görögül: Alexandrosz). Az egyiptomi Alexandriát Kr. e. 331-ben kezdték el építeni. Idővel az akkor ismert világ egyik legnagyobb városává vált. Évszázadokon át volt a tudomány és a kultúra fellegvára. Itt állt az ókori világ hét csodájának egyike: a fároszi világítótorony, valamint a híres alexandriai könyvtár, s itt készült az ún. „hetvenes” bibliafordítás: a héber Ószövetség első görög nyelvű átírata Kr. e. 300 körül.

A 4. századig egységes egyiptomi kereszténység eredetével a Kopt Ortodox Egyházzal kapcsolatban már megismerkedtünk. A Szent Márk evangélista által történt alapítása hagyomány, történetileg azonban nem igazolható. Kiváló szellemi nagyságai között találjuk a Katolikus Egyház által is szentként tisztelt Atanázt, Cirillt és Kelement. Általuk született meg a Krisztus utáni első évszázadokban a tudományos teológia.

Róma után a következő „apostoli szék” tekintélyét Alexandria viselte, s ezt a 325. évi nikaiai (níceai) zsinat kifejezetten biztosította is számára. Innen datálódik az a tradíció is, hogy Alexandria pátriárkája, legfőbb keresztény vallási vezetője máig használja a pápa címet.

Amikor Nagy Konstantin császár 330-ban megalapította Bizancot (Konstantinápolyt), és az „Új Róma” hatalma megindult felfelé ívelő pályáján, rivalizáló ellentét ékelődött a két város – Alexandria és Konstantinápoly – közé. Ezt időnként még inkább mélyítette a joghatósági területek önkényes elfoglalása egymástól.

E testvéríretlen küzdelemből végül Bizánc került ki győztesen, amit csak tetézt, hogy 451-ben az alexandriai görögök-

Az ó-kairói görög ortodox Szent György-monostor

től elszakadva az egyiptomi őslakos keresztények létrehozták a kopt egyházat, mely a 7. századra közel 17-18 millió hívővel rendelkezett, míg a görög ortodoxok, az eredeti alexandriai keresztények száma pár százezerre csökkent.

Ettől kezdve van Egyiptomban két pápa: a görög és a kopt. Történelmi érdekesség, hogy a ma hivatalban lévő mindkét pátriárka a II. Teodor nevet viseli (görögül: Theodorosz, koptul: Tawadros).

Eredendően mindkét egyház az addig kialakult ősi alexandriai szertartást követte, melyet szintén Szent Márknak tulajdonítottak, később viszont a görög patriarchátus fokozatosan átvette a bizánci liturgiát, melyet a legutóbbi időkig görög nyelven végeztek, ma azonban túlnyomó többségben az arab a liturgikus nyelv. Ennek oka, hogy az alexandriai görög ortodox egyházhoz tartozó afrikai országokban leginkább az arab a közvetítő nyelv.

Az egyiptomi görögök 642-től 1517-ig (csaknem 900 évig!) folyamatos üldöztetésben éltek az iszlám által, olyannyira, hogy pátriárkáik évszázadokon keresztül Bizáncban székeltek, és csak 1846-ban költözhetett vissza I. Hierotheosz pápa Egyiptomba.

Ma a „fáraók földjén” már csak kb. 1.600 görög nemzetiségű ortodox keresztény él, de a pátriárka felügyelete kiterjed egész Afrikára, ahol összesen 33 egyházmegyéjük van, többségében görög származású püspökökkel. Az első bennszülött ortodox püspököt 1994-ben szentelték fel Ugandában. Híveik összlétszáma megközelíti a másfél milliót. Ma gyakorlatilag missziós egyházként működnek.

Pátriárkájukat az ortodox világban a tiszteletbeli második hely illeti meg a konstantinápolyi pátriárka után.

Egykori hatalmas számú szerzetességéből mára tulajdonképpen egy fontos és népes kolostor maradt fent: az ó-kairói Szent György-monostor.

Hozzánk legközelebb Tunéziában élnek az alexandriai görög ortodox egyház tagjai.

Inzsöl Richárd

II. Teodor, az alexandriai pápa tanzániai hívekkel

Meghívás a kapun belüli belépésre

Székely János: a HIT kapuja

Az Erdő Péter bíboros előszavával kezdődő könyv nem mindennapos olvasmány. Egyrészt, mert meggyőzőpásztorunk írta, másrészt mert korunk talán egyik legfontosabb kérdésébe nyújt betekintést, mégpedig nem – a gyermekkoromban még szokásos – „ájtatos”, ám gyakran életidegen vallási „zsargonban”, hanem egy szokatlanul személyes, ám mégis tárgyilagos, időszerű, gyakorlati megközelítésben. A mai ember megretten a hosszú könyvtől, mert nem szeret olvasni, de ez a könyv rövid, tömör, ugyanakkor a lényegét mégis felölelő olvasmány. Ha valaki csak fellapozza és belenéz ebbe a kis formátumú, kezes, ízléses kivitelű könyvbe, a kiemelt címek, kérdések nyomban kíváncsivá teszik, amelyek által mintegy bemutatkozik a szerző. Egész munkájában kapcsolatban áll az olvasóval, akivel személyes véleményét, gondolatvilágát mintegy megosztja, együttgondolkodásra ösztönzi.

Mindnyájan tudjuk, érezzük, hogy korunkban a hit – főleg a jóléti Nyugaton – meginogni látszik, ezért a könyv a kor-szemléletre törekvő istentelenség, szabadosság, relativizmus „barátságatlan” légkörében, mintegy ellenszélben íródott, melyben az erőszakosság, erkölcstelenség és a jólét nélkülözhetővé, időszerűtlenné akarja tenni a hitet. Ebben az irányt tévesztett világban világítótorony ez a könyv, amely utat mutat. Mert – akarva, nem akarva – életünkben egyszer szembe kerülünk a kérdéssel, hogy *hiszünk-e Istenben*, a természetfeletti világban? A kérdés becsületos megválaszolásához csak egy kis nyitottságra és jó szándéokra van szükség. Kopogtatnunk kell a „hit kapuján”, ami minden kereső ember számára feltár egy csodálatos világot. Minél mélyebbre hatolunk ebbe a misztikus és vég nélküli birodalomba, annál jobban töltekezünk SZERETET-tel, s egyre nagyobb lesz számunkra a VILÁGOSSÁG.

A könyv mondanivalója szokatlanul érdekes, időszerű, érvelése meggyőző, szövege olvasmányos, magyaros. Egyszerre hithirdető és hitvédő (apologetikus). Mai világunkban mindkettőre nagy szükség van. Didaktikai erőssége szerkezetessége. Fő fejezeteket tárgyal, amiket alcímekre bont a mondanivaló. A szerkezetességet tovább mélyíti a címek színezett volta, egyes kiemelt szövegrészek színes háttére, és a nem hivalkodó, gondosan megválogatott, – részben archaikus, – kifejező színes képek. A szöveget változatossá, líraivá teszik az érzelmekre ható költemények és versrészletek, amik kiegészítik, alátámasztják a mondanivalót. Hatnak és öltöztetnek. Mindezek folytán a könyv egyaránt megéri az értelmet és érzelmeket. Külön ki kell emelni a margón színesen megjelölt esetelbeszéléseket, amelyek helyenként személyes jellegűek, meggyőzőek, gyakran meghatóak, de életszerűségük folytán nevezhetnénk őket akár a XXI. század példabeszédeinek is. A könyv filozófiai fejtegetései nem követhetetlenek, az átlagos olvasó, sőt a tizenévesek számára is befogadhatóak. Állításait ellenőrizhető adatokkal, lábjegyzeti utalásokkal hitelesíti, vagyis a tudományos igényességnek is eleget tesz.

Természetesen nem lehet a könyvet – mint valami regényt (aminek végére vagyunk kíváncsiak) – falni. Egy-egy témát alaposan végig kell gondolni, „meg kell rágni”, ami egyfajta kontemplációra ösztönöz, együttgondolkodásra készítet. Nem csak kijelentő módban, hanem gyakran kérdező nyújt útmutatást. Mert a hit ismerete és védelme rengeteg kérdést vet fel, meggyőződésünk lényegében e kérdésekre adott válaszok szövedéke. A hit nem csupán a hitelmélet és gyakorlat ismerete, hanem az Isten iránti feltétlen bizalomra és szeretetre épülő *megélés* élménye. A könyv érvelése szerény, „csendes”, meggyőző. Egyfajta *szemléletet* sugall. Létfonosságú kérdésekkel szembesít, amelyeket rendesen elfödnek a mai rohanó élet mindennapos gondjai, és ez sajnos gyakran egyfajta felszínességet eredményez életünkben. Ha ezek fölé tudunk emelkedni, megváltozik életszemléletünk. A magasban csökken a földhöz vonzó evilági gravitáció, s erősödik a feljebb emelő szívó hatás.

A Bibliára vonatkozó gondolatok eligazítóak. Jézus számára az ember kezdettől közösségi lény volt. Erre épül az Egyház társadalmi, gazdasági tanítása, mégpedig az erkölcsön alapuló közjó, igazságosság, s a korlátolt magántulajdon célul tűzése. Jézus egész munkássága révén e közösség számára alapította meg az Egyházat, aminek alapja a Biblia. A Bibliát az Egyház szülte, s nem a Biblia az Egyházat.

A könyv érinti az egyes világvallásokat, azokat tárgyilagosan – belőlük akár példát merítve – értékeli, egyúttal a kereszténység mérlegére helyezi. Nem kerüli el az ún. kényes kérdéseket. Bátran és meggyőzően szembeszáll a megszokott ellenérvekkel, tévhitekkel, aggályokkal, ezekre kielégítő magyarázatot vagy cáfolatot nyújt. Egyebek mellett, tárgyilagos, ökumenikus megközelítéssel ismerteti a reformációt, szentségeket, keresztény erkölcsöt, evolúciót, házasságot, szerelmet, homoszexualitást, papi nőtlenséget, stb. Érinti az ún. hittitkokat, amiket – magyarázhatóságuk határáig – racionálisan is megvilágít. Meggyőzően szembeszáll a nagyon divatos „Jézus igen, Egyház nem” elvvel. Az Egyházat ért történelmi és jelen vádakkal, az Egyház bűneivel (inkvizíció, keresztes hadjárat, boszorkányperek, papok bűnei, stb.) bátran szembenéz. Az Egyházban is voltak (és vannak) gyarló emberek. E bűnöknek nem mentsége, hogy a világiak által elkövetett bűnök, továbbá a múlt század háborúi és népiirtásai sokszorta több áldozatot követeltek. A könyv végül az örök élet reményességét ébreszti, erősíti, ami a kereszténység (s benne az egyes ember) végső beteljesüléséhez vezet.

Az összefoglaló tanulmányt minden korosztály haszonnal forgathatja. A HIT KAPUJA mindenki előtt nyomban kitarul, mihelyt kopogtatunk rajta. Bátran és bizalommal kopogtasunk, s megnyíl a hit csodálatos birodalma, amely Jézus feltámadása nyomán azt ígéri, hogy a halál kapuja egyúttal az örök élet ajtaja. Ugyanakkor vegyük észre, hogy saját *életünk kapuján is folyamatosan zörget az Isten*, aki bebocsátást kér, mert szeret minket. Nyissuk ki szívünk kapuját, bizalommal és szeretettel fogadjuk Őt.

Dr. Széll Kálmán

BRENNER JÁNOS

boldoggá avatási ünnepe

2018. MÁJUS 1.

„Az Istent
szeretőknek
minden
a javukra
válík”
(Róm 8,28)

A Szombathelyi Egyházmegye
szeretettel hív mindenkit
Isten Szolgája Brenner János
boldoggá avatási ünnepségére.

Időpont: 2018. május 1.

Helyszín: Szombathely, a Székesegyház előtti tér

Program:

9:00 Lelki ráhangolódás

11:00 Boldoggá avatási Szentmise

14:00 Tanúságtételek, színdarab részletek Brenner
János életéről, színes programok gyerekek, fiatalok és
felnőttek számára

19:00 Vesperás, Szentgotthárd-Zsida Emlékkápolna

• A programról részletes
információt a
www.brennerjanos.hu
oldalon találhatnak.

• Kérjük a zárándokok és
paptestvérek április 5-ig
regisztráljanak a
www.brennerjanos.hu
honlapon.

A Szentatya április havi imaszándéka

A gazdasági felelősséggel bírókért:
Hogy a gazdaság szellemi és gyakorlati felelőseinek meglegyen a bátorságuk ahhoz, hogy a kirekesztő gazdaságot elvessek, és új utakat tudjanak nyitni.

A Martinus Könyv- és Kegytárgybolt **május 1-jén**,
8 és 16 óra között **is nyitva áll** a boldoggá avatásra
érkező zárándokok előtt.

Üzletünkben különféle, Brenner János atyát ábrázoló
ajándéktárgyakkal várjuk kedves vásárlóinkat.

Martinus
Könyv- és
Kegytárgybolt

Martinus Könyv- és Kegytárgybolt

9700 Szombathely, Berzsényi Dániel tér 3.

Telefon: 94/513-191; Mobil: +36 30/659-7320

Közösségi média: www.facebook.com/MartinusKiado

E-mail: info@martinuskiado.hu

Webáruház: www.hitebreszto.hu

Blog: blog.martinuskiado.hu